

RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A ZÁMĚR

Kamenné prvky, lícové zdivo a omítkové plochy
průčelí zámku v Bzenci

MgA. Tomáš Martinák
©2022

Obsah restaurátorského průzkumu a záměru:

- I. Lokalizace památky
- II. Údaje o památce
- III. Údaje o akci
- IV. Úvod
- V. Zadání, postup práce
- VI. Popis památky
- VII. Rozměry památky
- VIII. Materiál památky
- IX. Nálezová situace
- X. Restaurátorský záměr
- XI. Návrh technologie
- XII. Doporučení vlastníkovvi památky
- XIII. Fotodokumentace

Grafická dokumentace:

- Lokace prvků určených k restaurování
- Materiálová skladba prvků určených k restaurování

I. Lokalizace památky

1. Okres:	Hodonín
2. Obec/ město/ kraj	Bzenec / Jihomoravský
3. Místo:	Zámecká č.p.17/19,
parc.č.60, k.ú. Bzenec
4. Název:	kamenné prvky a lícové zdivo
průčelí zámku ve Bzenci
5. Rejstříkové číslo /ÚSKP/:	26306/7-2174

II. Údaje o památce

1. Autor architektury:	neznámý
2. Sloh / datování:	1855-58
3. Materiál / technika	kámen, cihelné zdivo,
omítky/sekání, zdění,
nanášení

III. Údaje o akci

1. Vlastník:	Město Bzenec
2. Investor:	Město Bzenec
náměstí Svobody 73
696 81 Bzenec
Ičo: 002 84 807

IV. Úvod

Bzenecký zámek byl vystavěn cca v letech 1855-58 ve stylu novogotiky na místě starší barokní budovy, které předcházela pozdně gotická tvrz. Areál zámku tvoří hlavní budova spolu s dvěma budovami předzámčí uzavírajícími dvůr. V roce 1853 hrabě Vilém z Reichenbachu začal s bouráním barokního zámku. Z 2.2.1854 je datován návrh na přestavbu zámku v Bzenci, uložený v Albertině ve Vídni, od vídeňských architektů Eduarda van der Nüla a Augusta Siccardsburga. Tento návrh nebyl proveden. V roce 1855 začala stavba novogotického zámku.

Zámecká budova s přilehlými budovami předzámčí v novogotickém slohu je významným dokladem romantizujícího proudu v architektuře jižní Moravy.

V. Zadání, postup práce

Na žádost investora a v rámci probíhající rekonstrukce zámku ve Bzenci (foto str.15-17) byl vypracován restaurátorský průzkum a záměr na kamenné prvky č. V/1-72, SV/1-23, S/1-20, SZ/1-25, Z/1-37, JZ/1-26, J/1-17, JV/1-23, keramické prvky č. SZ/2, JZ/2, lícové cihelné zdivo a okrajově také omítkových ploch všech čtyř průčelí budovy. Průzkumem in situ byl zjišťován rozsah poškození výše uvedených prvků a na základě těchto poznatků byl vypracován restaurátorský záměr s navržením technologie.

VI. Popis památky

Areál novogotického zámku čtyřboké dispozice s nárožními věžemi zahrnuje vlastní zámeckou budovu a dvě křídla předzámčí, které tvoří tzv. cours d'honneur - čestný dvůr. Komplex je uzavřen dvěma protilehlými křídly předzámčí spojenými ohradní zdí a uzavřen vstupní branou. K zámeckému komplexu přiléhá na severozápadní straně park se dvěma památnými lípami.

Hlavní budova obdélníkového půdorysu s osmibokými věžemi na nárožích a dvěma budovami uzavírajícími čestný dvůr. Ze západní strany přiléhá k zámku park. Vlastní budova zámku včetně ostatních budov areálu má jednotný novogotický charakter - tzv. Tudorovské gotiky, i když je většina fasád členěna jen lesénovým rámováním. Jen zvláště exponované články, např. rizalovitě vystupující prvky fasád, nárožní věže, předsíň rizalitu východní fasády nesou typické znaky Tudorovské gotiky. Střecha sedlová, krytá pálenou taškou, jehlancovité střechy věží východního průčelí kryté břidlicí.

VII. Rozměry památky

Přesné rozměry jednotlivých prvků viz projektová dokumentace stávajícího stavu v měřítku 1:50 od projekční firmy RPRO - Emílie Říhová, Tvarožná Lhota č.286.

VIII. Materiál památky

Zkoumané kamenné prvky jsou vytvořeny ze dvou rozličných přírodních materiálů - viz též GD Materiálová skladba.

Je to **přírodní pískovec**, ze kterého je provedena drtivá většina kamenných prvků V/1-47, 49-53, 55-57, 59-64, 66-70, 72, SV/1-23, S/1-20, SZ/1, 3-25, Z/1-32, 34-36, JZ/1, 3-26, J/1-17, JV/1-23 jednotlivých průčelí včetně terasy a schodiště do zahrady (západní průčelí - Z/33, 37). Tyto prvky jsou vytvořeny z jemně až střednězrného pískovcového materiálu místní provenience, může se jednat o pískovec z některé lokality v pohoří Chřiby.

Druhým přírodním materiálem, použitým pouze na gotické kružby balkonu východního průčelí (prvky - V/48, 58, 65) a malé boční chrliče tamtéž (prvky - V/54, 71), je **litavský vápenec** (taktéž zvaný mušlový vápenec), těžený ve své době v pohoří Leitha a v některých lokalitách i na území Moravy.

Na JZ a SZ věžích se objevují také keramické prvky - JZ/2 a SZ/2. Jde o motiv tzv. obloučkového vlysu, který je vytvořen z glazovaných panelů v okrovém odstínu.

Lícové cihlové zdivo - lícové cihlové zdivo jako dekorační prvek se objevuje na všech průčelích a věžích objektu. Jsou z něj provedeny lezénové rámy ploch fasád a podporuje opticky - dekoračně tektoniku stavby. Ve větší míře je lícové zdivo použito na východním průčelí, kde je z něj vyzděn téměř celý centrální rizalit a vstupní předsíň. Většina těchto ploch je provedena z běžných plných cihel, které jsou dnes již značně poškozeny. Výjimkou jsou nárožní pylony rizalitu západního průčelí zakončené kamennými věžicemi Z/2, 3. Ty jsou vyzděny z přesných pravděpodobně zakázkových tvarovek, pálených na vysokou teplotu - dochovaly se v podstatě bez poškození.

Omítkové plochy fasád - původní omítkové plochy se nedochovaly. Fasáda je kompletně provedena nově z vápeno-cementové tmavě okrové omítky - tzv. brizolitu. Nelze tedy ani určit původní barevnost omítkových ploch. Omítkové plochy a cihelné lezénové rámy JV a SV věže byly v nedávné minulosti opravovány. Plochy věží pod světle žlutou okrovou minerální škrábanou omítkou. Lícové cihelné zdivo je přetřeno sytou červenou barvou nerespektující původní barevnost.

IX. Nálezová situace

Situace jednotlivých prvků, které jsou předmětem průzkumu a záměru, se různí podle použitého materiálu a jeho kvality. Obecně se dá shrnout stav kamenných prvků jako neuspokojivý (znečištění, lokálně krusty a koroze, biologické napadení) až havarijní (tektonická poškození terasy a nástupního schodiště západního průčelí Z/33, 37, prasklé výplně balustrády balkonu východního průčelí, mechanické defekty na kamenných prvcích soklu).

Cihelné zdivo - celkově lze stav popsat jako havarijní, kromě tvarovek pylonů rizalitu západního průčelí.

Omítkové vrstvy - havarijní stav.

Detailní popis jednotlivých prvků dle číslování viz GD:

Kamenná okenní, dveřní ostění a kordonové římsy věží a průčelí - prvky Z/5-23,25-31, JZ/4-22, J/3-14, JV/1-20,V/2,5-35, SV/1-20, S/3-14, SZ/4-23 (foto str.:19,22-25,48-102,106-115,122-137,144-152,155-157,164-173,181-225) :

Jsou to většinou okenní ostění, ostění francouzských oken na terasu a balkon západního a východního průčelí a kordonové římsy průčelí. Všechny tyto prvky se na cházejí v podobně neuspokojivém stavu a vykazují známky znečištění krustami a prachovými depozity po celém povrchu. Na spadových plochách oken (parapety a dolní části ostění, nadpražní římsy) biologické napadení povrchu, lokálně koroze spodních částí zejména u francouzských oken a dveřních ostění na balkon ve styku s balkonovými a terasovými deskami. Lokální opravy spárování některých oken cementovým tmelem strukturálně a barevně nevyhovujícím, dožilým, doplnění parapetních ploch cementovým tmelem patrně po vyměnění některých okenních ráků - tmely dožilé, rozpraskané, nevyhovující. Sporadické mechanické defekty. Větší defekty na okně JZ/22 (foto str.:200) a Z/18 (foto str.:150) - prasklý překlad, nutné sanovat čepem a JZ/20,21 - prasklý parapet - navrhuji výměnu této části ostění JZ/20 a sanaci praskliny parapetní části ostění JZ/21 čepem a injektáží.

Kamenná cimbuří a kružbová okýnka SZ a JZ věží - prvky SZ/1,3 a JZ/1,3 (foto str.:117-121,174-180) :

Cimbuří věží i okýnka provedeny z velmi kvalitního pískovcového materiálu. Povrchově znečištěno prachovými depozity a krustami po celém povrchu. Na spadových plochách biologické napadení povrchu. Lokálně ve srážkových stínech povrchová koroze. Spárování jednotlivých kusů v podstatě v celém rozsahu dožilé - buď s podkladem nesoudržné nebo zcela chybějící. Stav cimbuří z vnitřní strany - vrcholu věže nebyl zkoumán z důvodu nepřístupnosti, ale lze předpokládat stejný stav jako z venkovní strany.

Kružbová okýnka pod cimbuřím věží. Celkově je na každé věži osm kusů okýnek. Jejich stav je relativně uspokojivý, jsou částečně kryty předsunutým cimbuřím. Po celém povrchu krusty, znečištění. Bez známek koroze a mechanických defektů.

Kamenné prvky štítů - prvky Z/1-4, V/1,3,4, S/1,2, J/1,2 (foto str.:20,21,103-105,138-143,) :

Kamenné zákloповé desky stupňovitých štítů všech stran (prvky S,J,V,Z/1) - celoplošně znečištěné krustami, spadové plochy napadené biologicky mechy a lišejníky, bez mechanických defektů, lokálně v podhledech profilace povrchová koroze.

Průběžné zalomené korunní římsy Z,S,J/2 - římsa složena z jednotlivých segmentů - povrchově znečištěna krustami, prachovými depozity, prokreslující se spáry, jinak bez zásadních poškození

Kamenné věžice pylonů západního průčelí - prvky Z/2,3. Povrchové znečištění krustami, prachovými depozity, prokreslující se spáry, jinak bez zásadních poškození.

Kamenná balkonová deska nesená konzolami západního průčelí - prvek Z/24 (foto str.:153,154):

Stav balkonu havarijní - biologické napadení spadové ploch balkonu i částečně v podhledu a na konzolách. Balkonová plocha je složena z několika kamenných desek, spárování mezi jednotlivými kusy je dožilé - chybí, dochází k zatékání a destrukci kamene z rubové strany - koroze povrchu kamene, sprašující se na omak. Konzoly vykazují lokálně známky povrchové koroze.

Kamenná trnož soklu a soklová římsa - prvky Z/32,34-36, JZ/23,25, J/15,17, JV/21,23, V/36,37,46,47, SV/21,22, S/19,20, SZ/24,25 a okenní ostění JZ/24,26, J/16, JV/22, V/38-45, SV/23:

Stav všech těchto prvků lze hodnotit jako neuspokojivý a lokálně havarijní. Průběžní římsa soklu probíhá po celém obvodu zámku - povrchově znečištěna krustami, prachovými depozity, prokreslující se spáry. Větší mechanická poškození na nároží JV věže (foto str.:227). Průběžná trnož soklu budovy - havarijní stav - celoplošná koroze projevující se sprašováním povrchu a úbytkem modelace vlivem vztlínavé vlhkosti, biologické napadení povrchu.

Sklepní okenní ostění JZ/24,26, J/16, JV/22 a SV/23 jsou slepá a byly v minulosti pod vrstvou malty. Ta je nyní odstraněna a kamenná ostění jsou obnažena - znečištění zbytky omítek, četné mechanické defekty způsobené osekáváním sekundárních omítek.

Na východním průčelí se nachází v soklové části (suterénu) celkem osm původně okenních ostění V/38-45 z nichž některé jsou uzpůsobeny jako vstupy do sklepních prostor V/38,39,43 (foto str.:74,75,79) odbouráním části soklů V/46,47. Tato ostění se nachází v havarijním stavu - celoplošně pod vrstvou nátěrů i omítkových vrstev. Pod vrstvami zřetelné četné mechanické defekty, na obnažených místech spodních částí ostění lokálně hloubková koroze kamene způsobená vztlínavou vlhkostí.

Kamenná terasa s nástupním schodištěm západního průčelí Z/33 (foto str.:158-163):

Tři stupně centrálního francouzského okna západního průčelí navazují na zvýšenou terasu přístupnou ze zahrady dvojramenným zalomeným schodištěm. Plocha terasy je tvořena dvěma řadami masívních kamenných desek položených na podezdívce. Zděná konstrukce pouze kolem okrajů terasy a středem v místě dělení terasových desek. Vlivem tektonických poruch středové zdi jsou terasové desky propadnuty směrem do středu terasy, spárovací materiál je dožilý nebo úplně chybí a

do konstrukce masivně zatéká spadová voda z celé plochy terasy. Biologické napadení po celém povrchu spadových ploch, mechanické defekty, chybějící spárování kamenných desek. Terasové desky bude nutné v rámci restaurování demontovat a zděnou konstrukci terasy opravit. Lokálně je poškozen také sokl terasy Z/37, některé kusy soklu jsou uvolněny a vysunuty pohybem celého zděného tělesa. Bude nutná jejich lokální demontáž a znovuosazení do původního stavu. Celkově sokl v havarijním stavu, dožilé spárování biologické napadení povrchu a četné mechanické defekty. Ve stejném stavu je pak parapetní deska zdí nástupního schodiště.

Kamenné prvky předsíně východní průčelí V/50-72 (foto str.:26-47) :

Předsíň je tvořena síní zaklenutou hvězdovou klenbou pozdně gotického typu V/72 (foto str.:43), tvořenou precizně vytesanými úseky gotických žebířů s centrálním svorníkem, nesenou čtyřmi polygonálními konzolami (foto str.:44-47). Klenba bez zásadních poškození, znečištěná prachovými depozity, lokálně se prokresluje spáry mezi jednotlivými kusy, drobné mechanické defekty. Síň je přístupná ze tří stran gotickými zaklenutými kamennými portály V/53,63,70 (foto str.:26-28). Portály s masivní korozí spodních partií způsobenou vzlinavou vlhkostí, mechanické defekty většího rozsahu na nárožích portálů. Ve cviklech nad portály osazeny vždy dva kamenné štítky V/52,62,69 - lokální povrchová koruze, krusty. Po stranách portálů na nárožích vždy dva opěráky kryté kamennými deskami V/50,51,60,61,67,68 - desky masivně biologicky napadené po celém povrchu, po stranách koruze, krusty ve srážkových stínech. Plocha nad portály je završena slepými kružbovými pásy - vlysy V/49,59,66 (foto str.:34,35,41). Vlysy povrchově korodované, lokálně krusty. Z pravé a levé strany síně je ve vlysu u styku s budovou zámku osazen vždy jeden chrlič tvořený psí hlavou V/54,71 (foto str.:34,41) - vytvořeny z mušlového vápence, lokálně krusty, biologické napadení povrchu, jinak bez poškození. Nad vlysy průběžná kamenná římsa po celém obvodu síně, tvořící základ balustrády terasy nad síní. Z ní na nárožích vystupují chrliči v podobě psa a draka V/55,64 (foto str.:35-37,39,40) - biologické napadení povrchu, krusty. Balustráda je tvořena zděnou trnoží, kružbovými kamennými výplněmi V/48,58,65 (foto str.:29-35) a kamenným průběžným madlem. Na nárožích a ve styku s rizalitem zděná. Kamenné kružby jsou vytvořeny z mušlového vápence, povrchově jsou znečištěny krustami, lokálně koruze a drobné mechanické defekty. Větší poškození - rozpraskání kružby jedné části výplně V/65 a V/48 (foto str.:29,30,33). Madlo balustrády povrchově biologicky napadeno na spadových plochách, mechanické defekty po celých profilech, ve srážkových stínech krusty.

V centrální ose průčelí je v přízemí v předsíni umístěn hlavní vstupní portál do zámku V/72 (foto str.:42). Portál je tvořen

ústupkovitým gotickým lomeným ostěním s třemi nástupními novodobými schody s teraca. Portál bez zásadních poškození, trnože portálu s povrchovou korozi a drobnými mechanickými defekty způsobenými provozem.

Keramické prvky JV a SV věží JV/2, SV/2 (foto str.:117-121,174-180):

Obloučkový vlys osazen pod cimbuřím na každé straně osmibokých JV a SV věží. Keramika na povrchu glazována - na sledovaných (z plošiny dostupných) kusech bez poškození. Lokálně uhlikové krusty v podhledech.

Plochy lícového cihelného zdiva:

Celkový stav těchto ploch je havarijní, kromě výše uvedených pylonů západního průčelí. Stav je zapříčiněn jak celkovou absencí systematické údržby, tak např. lokálnímu zatékání spadové vody z dožilých svodů, vzlínává vlhkost a předešlými laickými opravami neprodyšnými materiály. Na mnoha místech (rozsah dohadem až do 50% cihelných povrchů) byly tyto plochy vyspraveny tvrdým neprodyšným tmelem na bázi cementu a následně přetřeny celoplošně barvou v cihlovém odstínu - sprašující se. Tyto plochy jsou s podkladem částečně soudržné nebo opadávají. Pod neprodyšnými tmely cihelné zdivo koroduje a sprašuje se na dotek. Podobné defekty jsou způsobeny na mnoha místech také zatékáním spadové plochy ze střech v místech svodů (v současnosti již opravena) - lokální rozpad cihelného zdiva dobře viditelný zejména na východním průčelí ve styku ploch korunní římsou a na rizalitu, lokálně také v plochách předsíně (foto str.:73), která je postavena kompletně z lícového zdiva v kombinaci s kamenem - celkově do 20% ploch. Lokálně viditelná poškození sekundárními zásahy - vedením elektřiny a otvory po osazení nápisových desek atd., mechanické defekty na nárožích. Ve spodních partiích předsíně je destrukce cihlového zdiva zapříčiněna také vzlínávanou vlhkostí, které by měla být redukována stavebním zásahem.

Omítkové plochy:

Jak už bylo výše uvedeno, celkový stav omítkových ploch, přestože jsou novodobé, je havarijní. Kromě ploch SV a JV věže, které jsou provedeny minerální škrábanou omítkou nerespektující barevně ani strukturálně jakkoli původní (částečně předpokládanou) vizuální koncepci průčelí objektu, novodobé plochy brizolitových omítek lokálně opadávají i ve větších plochách po celých krách omítek. Soklová část objektu je osekána celoplošně. Celkově je dožilých nebo již opadaných omítek v průměru do cca 40%.

X. Restaurátorský záměr

Restaurování kamenných prvků, lícového cihelného zdiva i omítkových ploch zámku v Bzenci musí probíhat ve vzájemné koordinaci. Restaurátorský záměr je koncipován individuálně dle situace jednotlivých prvků a ploch zdiva a omítek. U kamenných prvků je navržena lokální oprava na místě, kromě terasy, která bude muset být v rámci restaurování částečně rozebrána. Plošné očištění, sanace a doplnění cihelného zdiva a celoplošné nahrazení omítkových ploch, které jsou již kompletně druhotné.

Navrhovaný postup prací na kamenných okenních, dveřních ostění a kordonových římsách věží a průčelí - prvky Z/5-23,25-31, JZ/4-22, J/3-14, JV/1-20, V/2,5-35, SV/1-20, S/3-14, SZ/4-23, kamenných cimbuřích a kružbových okýnkách SZ a JZ věží - prvky SZ/1,3 a JZ/1,3, kamenných prvcích štítů Z/1-4, V/1,3,4, S/1,2, J/1,2, kamenné balkonové desce západního průčelí Z/24 a kamenných prvcích předsíně východní průčelí V/50-72:

- Likvidace biologického napadení kamenného materiálu lokálně nástřikem sanačního prostředku.
- Čištění - šetrné odstranění prachových depositů a biologického porostu dle zkoušek čištění patrně mokrou cestou - tlakovou vodou s regulovaným tlakem. Chemické dočištění krust čistící pastou.
- Konsolidace kamenného materiálu - korodované plochy mohou být lokálně zpevněny organokřemičitaniovými konsolidanty. Eventuální drobné injektáže trhlin materiálem na bázi organokřemičitanů nebo minerálních pojiv.
- Kopie dožilých částí - dožilé, v havarijním stavu se nacházející, části okenních ostění a větší vsatky mechanických defektů navrhuji nahradit kopiemi z přírodního božanovského pískovce. Rozsah dožilých prvků navržených na nahrazení kopiemi - parapetní část ostění okna JZ věže JZ/20, mechanické defekty na římsě soklu věže JV/21.
- Plastická retuš a spárování - lokální plastická retuš korodovaných detailů a spár minerálním tmelem, strukturálně a barevně modifikovaným místu aplikace.
- Barevná retuš - provést lokálně na doplňcích a rušivých místech. Doporučuji jednotlivé části prezentovat v přirozené barevnosti použitých materiálů (přírodní pískovec/ přírodní vápenec).
- Fixace povrchu - bude provedena hydrofobním prostředkem lokálně na aktivně namáhaných plochách.

Navrhovaný postup prací na kamenné terase s nástupním schodištěm západního průčelí Z/33:

- Demontáž - vzhledem k nutnosti opravy zděné konstrukce terasy bude nutná její částečná demontáž (dvě řady krycích desek terasy). Spáry budou vyčištěny plochým dlátem a následně mechanicky uvolněny klíny. Předpokládá se ložení jednotlivých částí na vápenné malty. Takto uvolněné části budou obaleny filcovým zábalením a pomocí silonových popruhů postupně demontovány. V průběhu demontáže budou jednotlivé části číslovány a vytvořen kladecí plán pro zpětné osazení.
- Likvidace biologického napadení kamenného materiálu nástřikem sanačního prostředku.
- Čištění - šetrné odstranění prachových depozitů a biologického porostu dle zkoušek čištění patrně mokrou cestou - tlakovou vodou.
- Konsolidace kamenného materiálu - korodované plochy pylonu mohou být lokálně dle potřeby zpevněny organokřemičitanovými konsolidanty.
- Plastická retuš a spárování - lokální plastická retuš korodovaných detailů a spár minerálním tmelem, strukturálně a barevně modifikovaným místu aplikace.
- Barevná retuš - provést lokálně na doplňcích a rušivých místech. Doporučuji jednotlivé části prezentovat v přirozené barevnosti použitého přírodního pískovce.
- Osazení - zpětné osazení demontovaných částí do původních lokací dle kladecího plánu. Osazení na vápenné malty, spárování probarveným, strukturálně modifikovaným minerálním tmelem.
- Fixace povrchu - bude provedena lokálně hydrofobním prostředkem na aktivně namáhaných plochách.

Navrhovaný postup prací na keramických prvcích JV a SV věží JV/2, SV/2:

- Čištění - šetrné odstranění prachových depozitů dle zkoušek čištění patrně mokrou cestou - tlakovou vodou s regulovaným tlakem. Chemické dočištění krust čistící pastou. Spárování minerálním tmelem v barevnosti keramických prvků.

Navrhovaný postup prací na plochách lícového cihelného zdiva:

- Likvidace biologického napadení kamenného materiálu lokálně nástřikem sanačního prostředku.
- Čištění - šetrné odstranění prachových depozitů a biologického porostu dle zkoušek čištění patrně mokrou cestou - tlakovou vodou s regulovaným tlakem.
- Konsolidace kamenného materiálu - korodované plochy lícového zdiva mohou být dle potřeby lokálně zpevněny organokřemičitaniovými konsolidanty.

- Plastická retuš a spárování - lokální plastická retuš korodovaných částí cihelného zdiva minerálním tmelem, strukturálně a barevně modifikovaným (probarveným) místu aplikace. Spárování maltou pro celoplošné spárování zdiva.
- Barevná retuš - provést lokálně na doplňcích a rušivých místech. Doporučuji jednotlivé části prezentovat v přirozené barevnosti cihelného zdiva.
- Fixace povrchu - bude provedena hydrofobním prostředkem lokálně na aktivně namáhaných plochách.

Navrhovaný postup prací na omítkových plochách:

- Dochované zbytky omítek jsou druhotné, navrhuji jejich celoplošné odstranění mechanickým způsobem.
- Omítání ploch - na lezénové rámy je možné použít hydraulické maltové směsi (pojivo hydraulické vápno), ostatní plochy omítek vápenným systémem malt.
- Barevná úprava povrchu - celoplošně dle schválené barevnosti např. vápenným nátěrovým systémem, alternativně lze použít prodyšné nátěrové systémy na bázi silikátů i silikonů (stejně paropropustné hodnoty jako u silikátů).
- Omítkové plochy soklu jsou provlhlé a bylo by vhodné zde provést penetraci a izolaci alespoň proti odstříkující vodě tak, aby byla zabezpečena dlouhodobá životnost omítek v těchto partiích. Takto zabezpečené plochy omítnout maltami na bázi hydraulických pojiv jako výše.

XI. Návrh technologie (doporučené materiály)

Kamenná okenní, dveřní ostění a kordonové římsy věží a průčelí - prvky Z/5-23,25-31, JZ/4-22, J/3-14, JV/1-20,V/2,5-35, SV/1-20, S/3-14, SZ/4-23, kamenné cimbuří a kružbové okýnka SZ a JZ věží - prvky SZ/1,3 a JZ/1,3, kamenných prvcích štítů Z/1-4, V/1,3,4, S/1,2, J/1,2, kamenná balkonová deska západního průčelí Z/24 a kamenné prvky předsíně východní průčelí V/50-72:

- Likvidace biologického napadení povrchu kamene - BFA Koncentrát.
- Čištění - voda bez chemických přísad. Dočištění krust chemicky pastou Clean FP (pískovcové části). Celoplošné čištění vápencových částí pastou Clean Galena Max (pasta s peelingovým efektem). Mechanické odstranění dožilých tmelů a spárování.
- Konsolidace - KSE 100, KSE 300E. Injektáž KSE 500STE, Ledan D3 (Tecno Edile Toscana), lepení a čepování - CHS Epoxy 1200, nerez ocel.
- Kopie dožilých částí - Božanovský pískovec

- Plastická retuš a spárování - lokálně materiálem RM (Restaurierenmortel) modifikovaným barevně a strukturálně. Prané písky, pigmenty stálé v alkalickém prostředí.
- Barevná retuš - lokální. Pojivo retuší např. LA Historic (Historic Lasur), pigmenty stálé v alkalickém prostředí.
- Fixace povrchu - na aktivně namáhaných plochách prostředkem Funcosil SNL.

Kamenná terasa s nástupním schodištěm západního průčelí Z/33:

- Demontáž - kamenické náradí, klíny, silonové popruhy.
- Likvidace biologického napadení povrchu kamene - BFA Koncentrát.
- Čištění - voda bez chemických přísad. Dočištění krust chemicky pastou Clean FP.
- Konsolidace - KSE 100, KSE 300E. Injektáž KSE 500STE, nebo Ledan D3 (Tecno Edile Toscana).
- Plastická retuš a spárování - lokálně materiálem RM (Restaurierenmortel) modifikovaným barevně a strukturálně. Prané písky, pigmenty stálé v alkalickém prostředí.
- Barevná retuš - lokální. Pojivo retuší např. LA Historic (Historic Lasur), pigmenty stálé v alkalickém prostředí.
- Osazení - vápenná malta, minerální tmel RM (Restaurierenmortel) .
- Fixace povrchu - na aktivně namáhaných plochách prostředkem Funcosil SNL.

Keramické prvky JV a SV věží JV/2, SV/2:

- Čištění - voda bez chemických přísad. Dočištění krust chemicky pastou Clean FP. Spárování tmelem MULTI FILL.

Plochy lícového cihelného zdiva:

- Likvidace biologického napadení povrchu kamene - BFA Koncentrát.
- Čištění - voda bez chemických přísad. Mechanické odstranění dožilých tmelů a spárování.
- Konsolidace - KSE 300.
- Plastická retuš a spárování - doplnění líce zdiva lokálně materiálem RM (Restaurierenmortel) v cihelném odstínu - eventuální dobarvení pigmenty stálými v alkalickém prostředí. Spárování maltou na celoplošné spárování zdiva např. FM FS.
- Barevná retuš - lokální opticky rušivých částí. Pojivo retuší např. LA Historic (Historic Lasur), pigmenty stálé v alkalickém prostředí.
- Fixace povrchu - na aktivně namáhaných plochách prostředkem Funcosil SNL.

Omítkové plochy:

- Odstranění zbytků dožilých druhotných omítek - mechanické pomocí zednických kladiv.
- Nanášení nových omítkových vrstev - lizény hydraulickými maltami např. NHL 5 LVL. Ostatní plochy omítek vápenným systémem STUCCO PREP + STUCCO MAN.
- Omítky soklové části - do výšky odstřihu spadové vody nanést penetraci Kiesol MB a následně izolační stěrku MB2K, do čerstvé pak špric STUCCO PREP a finální povrch hydraulickou maltou NHL 5 LVL.
- Barevná úprava povrchu celoplošná v odsouhlaseném odstínu např. lazurním nátěrem Color LA Historic nebo vápenným nátěrem Color CL Historic, alternativně silikátové nátěry firmy KEIM.

Pokud není uvedeno jinak, jsou navrženy výrobky firmy Remmers.

XII. Doporučení vlastníkovu památky

Restaurátorské práce na kamenných prvcích musí probíhat v koordinaci s opravou omítkových a cihelných ploch, které na ně přímo navazují. Určité úseky fasád (věže, jednotlivá průčelí) mohou být prováděny etapově. Z hlediska dlouhodobého efektu a kvality restaurátorského zákroku doporučuji vlastníkovu používat k restaurátorským zákrokům materiály renomovaných firem tak, aby byla zajištěna dlouhodobá trvanlivost provedených prací.

XIII. Fotodokumentace

Nedílnou součástí tohoto průzkumu a záměru je fotodokumentace, zachycující stav památky v 1-2/2023. Obsahuje 245 barevných fotografií.

V Uherském Hradišti 2/2023

Vypracoval: MgA. Tomáš Martinák

Kontaktní údaje: T. Martinák; Na Zápovědi 520, Uh. Hradiště, 686 01
Tel.: 731525884; email: t.martinak@email.cz
Web: www.martinak-restaurator.cz